

Concept

MEMO

Van: Gemeente Groningen, in overleg met provincie Groningen en ministerie van Economische Zaken

Aan: collega's Loppersum, Slochteren, provincie en EZ

Betreft: Communicatieadvies NPR-richtlijn en publieke regie

Datum: 1 februari 2015

Dit communicatieadvies is opgesteld door de communicatieadviseurs van de gemeente Groningen, in overleg met de betrokken communicatieadviseurs van de provincie Groningen en het ministerie van Economische Zaken

Het advies begint met het stellen van een centrale vraag, die in drie delen is gesplitst. In antwoord daarop zijn vier uitgangspunten voor communicatie geformuleerd. Die worden op de pagina's 4-6 toegelicht.

Centrale vraag

- Hoe zorgen we dat Groningers (individuele inwoners, scholen, bedrijven, familieleden) weten wat de betekenis is van de nieuwe bouwnormen en beschikken over de juiste informatie?
- Hoe kunnen we de impact van de NPR duidelijk maken zonder paniek te veroorzaken?
- Hoe dragen we bij aan herstel van vertrouwen van Groningers in de overheidszorg voor veilige aardgaswinning?

In deze notitie is het belang van bewoners centraal gesteld. Niet dat van de afzonderlijk overheden, die op onderdelen een verschillend belang hebben (verantwoordelijkheid, imago, reputatie).

Dit advies is gebaseerd op de diagnose dat het gaat om communicatie over zaken die diep ingrijpen in de directe levenssfeer van veel inwoners van het aardbevingsgebied. Complicatie is dat op dit moment nog veel vragen onbeantwoord moeten blijven. Dat maakt de situatie op onderdelen (impact, onzekerheid, omvang) vergelijkbaar met een crisis, terwijl op andere punten van zo'n crisis geen sprake is (acuut gevaar, slachtoffers).

Het communicatieadvies is opgesteld in de veronderstelling dat gemeenten, provincie en Rijk overeenstemming bereiken over toepassing van het NPR-advies en over de organisatie van een rijksdienst voor de aanpak van aardbevings schade. Als deze overeenstemming (op onderdelen) niet wordt bereikt vervallen gezamenlijke acties zoals het aan de media presenteren van het NPR-advies. De communicatieadviseurs van gemeenten, provincie en

Rijk raden aan in dat geval elkaar wel goed te informeren over het benaderen van de media en op die manier invulling te geven aan een "agreement to disagree".

Uitgangspunten voor gezamenlijk aanpak communicatie

Uitgangspunt 1: In de communicatie naar de inwoners staat de NPR centraal. Maar de afspraken over publieke regie zijn voorwaarde voor herstel van vertrouwen en daarmee in de communicatie ook van groot belang.

Uitgangspunt 2: de NPR raakt 30.000 tot mogelijk 90.000 Groninger huishoudens (bron: Impact Assessment stuurgroep NPR, pag 15/16.). Het advies van de stuurgroep gaat bij een veiligheidsnorm van 1 op 10.000 uit van 35.000 woningen die moeten worden versterkt. In veel gevallen kunnen ingrijpende herstelwerkzaamheden nodig zijn. Daarmee gaat het mogelijk om bijna een kwart van de 145.000 huizen in het totale gebied en om een waarschijnlijk nog hoger percentage in het kerngebied rond Loppersum. Een (nog onbekend) deel van de bewoners zal naar verwachting voor kortere of langere tijd hun woning moeten verlaten. Bovendien is voor een nog nader te bepalen aantal woningen (naar verwachting enkele tientallen tot 1.000 à 2.000: Bron Impact Assessment pag. 21) op de kortst mogelijke termijn ingrijpen gewenst, omdat ze niet voldoen aan de veiligheidsnorm van 1 op 1.000. Dat is volgens het NPR-advies de 'afkeurnorm' (pag 21).

De NPR en met name het impact assessment maakt daarmee indringend duidelijk voor welke opgave Groningen staat. Dit maakt het voor Nederlandse begrippen tot een vraagstuk van zeer grote omvang en intensiteit. Vooral in plattelandsgemeentes en dorpen; in veel mindere mate in de stad Groningen.

Uitgangspunt 3: De onder 2 geformuleerde diagnose noopt tot intensieve overheidscommunicatie, die empathie voor getroffen bewoners verenigt met nuchtere, open en zakelijke voorlichting. Aard en omvang van de communicatieve opgave noodzaken tot directe communicatie van de overheid met de inwoners van de regio. De opgave en het belang zijn zo groot dat niet kan worden volstaan met alleen communicatie via de massamedia en of via private organisaties als de NAM en het Centrum voor Veilig Wonen (CVW). Advies is vooraf zorgvuldig af te stemmen met beide twee organisaties en afspraken te maken over rol, inhoud, toonzetting en timing van voorlichting.

Uitgangspunt 4: Voor het herstel van vertrouwen is het aan te raden dat Rijk, gemeenten en provincie in nauw overleg en zo veel mogelijk gezamenlijk communiceren met inwoners en media en zo doende al een vorm van publieke regie tonen. Als zij op onderdelen nog van mening verschillen moeten partijen zich nader met elkaar verstaan - zie hieronder.

Bij uitblijven van overeenstemming over toepassing NPR-advies

Alternatief voor uitgangspunt 4 is dat het Rijk de communicatie over de NPR verzorgt en gemeenten en provincie hier afstand toe houden. Gemeenten fungeren in deze situatie als 'doorgeefluik', vanuit hun gewone rol op het gebied van bouw en handhaving. De gemeenten zullen elk op basis van hun bestuurlijke overwegingen reageren op het NPR-advies. Daarmee maken zij duidelijk dat overeenstemming over de toepassing van

bouwnormen ontbreekt. Dat doet afbreuk aan het inlossen van de in de vraagstelling geformuleerde opgave en kan leiden tot het beeld van een verdeelde en besluiteloze overheid. Om die reden wordt geadviseerd zoveel mogelijk vast te houden aan het uitgangspunt 'agreement to disagree'. Communicatie richting inwoners kan dan plaatsvinden door gebruik te maken van dezelfde data/feiten en activiteiten waar mogelijk af te stemmen, zonder daar volledig gezamenlijk in op te trekken.

Toelichting

1 Impact NPR en risico's

- Status NPR: advies. Nog niet bindend, maar over enkele jaren wel.
- NPR is basis voor nieuwbouw en bestaande bouw: woningen en gebouwen.
- Potentiële impact NPR is zeer groot: gevolgen voor 30.000 – 90.000 woningen. Met voorrang versterking nodig van naar verwachting 35.000 woningen, tijdelijke ontruiming van een nog te bepalen deel van deze 35.000 woningen. Sloop van minimaal tientallen woningen.
- Impact het grootst in omgeving Loppersum: daar de hoogste percentages te versterken woningen. Percentages lopen af naar de randen van het aardbevingsgebied.
- Leidt op zijn minst tot heel veel vragen bij inwoners en grote onzekerheid. De boodschap van de impact van de NPR valt in een voedingsbodem van al lang bestaande onrust, gevoelens van onveiligheid en angst.
- De impact van de NPR is groot, maar ook abstract en onpersoonlijk. Het gaat om statistische informatie. Namen en rugnummers kunnen nog niet worden genoemd. Er zijn veel onzekerheden: Welke huizen betreft het? Is er sprake van acuut gevaar?
- NPR heeft ook gevolgen voor andere objecten (scholen, ziekenhuizen, monumenten). Daarvan is de impact nog niet bekend: geen impact assessment beschikbaar. Maar het lijkt duidelijk dat de NPR ook voor dit soort gebouwen grote gevolgen heeft.
- Geen zicht op snelle oplossing: ambitie Rijk is nu versterking van 3.000 woningen in 2015 en 5.000 in 2016. De versterkingsopgave op basis van het NPR-advies omvat een veelvoud en is vrijwel zeker niet binnen enkele jaren te realiseren.
- Risico: negatieve beeldvorming over Groningen. De nieuwswaarde van het NPR-advies staat garant voor intensieve landelijke media-aandacht. Uitgangspunt daarbij is: aandacht en kijkcijfers. Niet de doelen die hierboven zijn geformuleerd: juiste informatie, voorkomen van verdere onrust en herstel van vertrouwen.

2 Publieke regie

- Gemeenten, provincie en Rijk zijn het eens over de oprichting van Rijksdienst voor de aanpak van aardbevingsschade, onder verantwoordelijkheid van de coördinerend minister, met sterke regionale inbreng/inbedding. Met een interbestuurlijk deel in de regio en een interdepartementaal deel in Den Haag.
- Vorming begint nu, door Rijk en regio samen.
- Gezamenlijk communicatie is het eerste zichtbare begin van de publieke regie.

3 Communicatiestrategie

- Inhoud communicatie: feitelijk, zakelijk. Ook ten aanzien van de punten waarover partijen van mening verschillen.
- Toon: empathisch en oplossingsgericht.
- Strategie: regie nemen door radicale openheid te betrachten. Zelf alle feiten en cijfers als eerste brengen, resultaten tonen, maar ook vragen en onzekerheden

erkennen. Media uitstekend faciliteren bij de uitoefening van hun belangrijke werk. Dat is de enige adequate manier van omgaan met het vraagstuk van vertrouwen onder Groningers.

- Direct communiceren met Groningers via internet en huis-aan-huiskranten.
- Afstemming met NAM, CVW en Dialoogtafel over hun rol in de communicatie. Op korte termijn (1e week februari) nader uitwerken.
- Strakke regie op de voortgang van de communicatie, met als uitgangspunt: binnen drie weken na persconferentie een huis-aan-huiskrant en aansluitend informatiebijeenkomsten (inloopmarkten) voor informatie op maat, per gemeente.

4 Kernboodschappen

De opgave hierbij is primair te communiceren over veiligheid en veiligheidsmaatregelen en pas daarna over de exacte toepassing van de norm. Kernboodschappen zijn daarom:

- De nieuwe bouwnorm is gericht op veiligheid: Groningers moeten veilig kunnen wonen, ook bij een mogelijk zwaardere aardbeving. De nieuwe bouwnorm is erop gericht huizen bestand te maken tegen zo'n zwaardere beving. Want er is een reële kans dat er zo'n beving komt.
- De nieuwe veiligheidsnormen geven inzicht in het aantal huizen dat moet worden versterkt. In veel gevallen zullen ingrijpende maatregelen nodig zijn.
- Bij de aanpak geldt: de meest kwetsbare woningen komen het eerst aan de beurt.
- De meeste kwetsbare woningen staan in het hart van het aardbevingsgebied, omdat de bevingen daar zwaarder zijn.
- Daarbij moeten veel bewoners er rekening mee houden dat zij hun huis tijdelijk moeten verlaten.
- De komende maanden werkt de overheid aan een concreet plan van aanpak: wanneer worden welke woningen aangepakt, en wat gaat dat betekenen voor de bewoners ervan?

5 Mediastrategie

- Gezamenlijke presentatie NPR-advies door EZ, provincie en gemeenten, via gezamenlijk conferentie en persbericht. Plaats van handeling: in de provincie Groningen (nader te bepalen). Akkoord over publieke regie zo mogelijk gelijktijdig, maar wellicht al eerder.
- Extra aandacht voor regionale media (belangrijkste informatiebronnen inwoners Groningen)
- Afspraken over afdoen persvragen: één woordvoeringslijn over vervolgproces, inhoudelijk verschillende accenten verticaal: Rijk, provincie en gemeenten, en horizontaal: tussen de verschillende gemeenten.

6 Communicatiemiddelen/activiteiten

- QA's voor alle gemeentelijke informatiecentra (telefonisch contact en bezoekadressen) en op alle gemeentelijke websites. Zelfde info op website provincie en Rijk.
- Advertenties in/op gemeentelijke informatiepagina's
- Huis-aan-huiskrant in 12 Groninger gemeenten over o.a. Rijksdienst in oprichting, met gezamenlijke informatie over het advies en aandacht voor verschil van mening over toepassing normen. Ook gerelateerde zaken, regelingen krijgen een plek.
- Informatiebijeenkomsten in 12 Groninger gemeenten, onder regie van de betreffende gemeente (gastheer), met Rijk als afzender van informatie over het NPR-advies. Karakter: inloopmarkt. Aankondigen in huis-aan-huiskrant.
- QA ook voor interne communicatie in gemeenten.
- Parallel aparte aanpak van communicatie met onder meer scholen/ouders en zorginstellingen (nader uitwerken o.l.v. gemeenten en afgestemd met de andere partijen).
- Parallel aparte aanpak communicatie met bouwsector (nader uitwerken o.l.v. EZ)

7 Organisatie, planning en begroting

- Om de activiteiten die in dit advies zijn genoemd te realiseren is menskracht, tijd en geld nodig. De productietijd van een huis-aan-huiskrant bedraagt ongeveer drie weken, druk en distributie meegerekend. Met een uiterste krachtsinspanning wellicht een week minder. Zo'n krant kost ca. 60.000 euro. Nadere uitwerking van te leveren inzet en te maken kosten volgt.